

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"СУЧАСНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА МЕТОДИКА
ВИКЛАДАННЯ БЕЗПЕКОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН"
для студентів спеціальності 8.18010014 "Управління
фінансово-економічною безпекою" всіх форм навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2014

Затверджено на засіданні кафедри економічного аналізу.
Протокол № 1 від 30.08.2013 р.

Укладачі: Петряєва З. Ф.
Савенко К. С.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Сучасні наукові дослідження в галузі економічної безпеки та методика викладання безпекознавчих дисциплін" для студентів спеціальності 8.18010014 "Управління фінансово-економічною безпекою" / укл. З. Ф. Петряєва, К. С. Савенко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2014. – 34 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулем і темами. Вміщено плани лекцій, практичних занять і самостійної роботи. Подано методичні рекомендації щодо закріплення знань студентів та питання для самодіагностики. Наведено методи активізації процесу навчання, систему оцінювання завдань та знань студентів.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.18010014 "Управління фінансово-економічною безпекою" всіх форм навчання.

Вступ

У даний час питання забезпечення умов економічного зростання підприємства виходять на перший план. На економічне зростання підприємства може впливати загальноекономічна ситуація у світі в цілому і в державі зокрема. Економічна ситуація в державі, окрім ряду інших факторів, знаходиться залежною від здатності відповідних державних органів забезпечити як економічну безпеку держави, так і господарюючих суб'єктів, тобто підприємств. У той же час господарюючі суб'єкти, підприємства різних галузей економіки повинні докладати зусилля для забезпечення своєї економічної безпеки. Економічна безпека – одна зі складових загального поняття "безпека". Будь-який збиток рано чи пізно може отримати оцінку в грошовому виразі, тобто може бути виділена чисто економічна складова збитку. Таким чином, економічна безпека, мабуть, найбільш універсальна і часто взаємодіюча з іншими складовими поняття "безпека".

В умовах ринкової економіки підприємство не може ефективно працювати, не маючи найновішої інформації про стан ринку, діяльність конкурентів тощо. Для продуктивного ведення господарської діяльності керівництву підприємства, установи, організації необхідно приймати рішення різного рівня, інформаційну підтримку яких забезпечує система економічної розвідки.

Окрім того, кожного інвестора, зарубіжного бізнесмена нерідко хвилює незахищеність вітчизняних підприємств від промислового та комерційного шпигунства. Тому необхідно на підприємствах, в установах, організаціях створювати надійну програму захисту стратегічно важливої інформації, технологій, розробок, ноу-хау тощо. Поглиблення теоретичних знань із вирішення наведених завдань можливе на основі вивчення результатів сучасних наукових досліджень у галузі економічної безпеки підприємств, установ, організацій.

Викладання навчальної дисципліни "Сучасні наукові дослідження в галузі економічної безпеки та методика викладання безпекознавчих дисциплін" передбачається навчальним планом підготовки магістрів за спеціальністю 8.18010014 "Управління фінансово-економічною безпекою".

Робоча програма навчальної дисципліни "Сучасні наукові дослідження в галузі економічної безпеки та методика викладання безпекознавчих дисциплін" побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах та узгоджена з приблизною структурою змісту навчальної дисципліни, рекомендованою Європейською кредитно-трансфертною системою (ECTS).

Опис навчальної дисципліни "Сучасні наукові дослідження в галузі економічної безпеки та методика викладання безпекознавчих дисциплін" наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Структура навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна: підготовка магістрів	Галузь знань, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 2, 5, у тому числі: змістових модулів – 1. Самостійна робота: 72 год.	Галузь знань: 1801 "Специфічні категорії"	Нормативна. Рік підготовки: 5. Семестр: 1
Загальна кількість годин: 90, змістовний модуль 1 – 90 год.	Шифр та назва спе- ціальності 8.18010014 "Управління фінансово- економічною безпекою"	Лекції (теоретична підготовка): 8 год. Практичні: 10 год. Самостійна робота: 72 год. (у т. ч. ІНДЗ)
Кількість тижнів викладання навчальної дисципліни: 9. Кількість годин на тиждень: 2	Освітньо- кваліфікаційний рівень: магістр	Вид контролю: ПМК

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Навчальна дисципліна "Сучасні наукові дослідження в галузі економічної безпеки та методика викладання безпекознавчих дисциплін" знаходиться в тісному зв'язку з іншими навчальними дисциплінами, які

викладаються студентам спеціальності "Управління фінансово-економічною безпекою": "Теорія управління безпекою соціальних систем", "Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства", "Організація та управління інформаційно-аналітичним забезпеченням безпеки підприємства", "Управління захистом комерційної таємниці на підприємстві", "Економічний ризик та методи його вимірювання", "Бухгалтерський облік", "Правове забезпечення безпеки підприємств в Україні" та ін. Знання цих навчальних дисциплін та сформовані у ході їх вивчення навички дають студентові змогу оволодіти особливостями взаємозв'язку окремих ланок системи економічної безпеки установ, організацій, підприємств України, теоретичними положеннями сутності економічної безпеки, сформувані вміння та навички практичних розрахунків, які необхідні в роботі з організації дій щодо забезпечення безпеки діяльності суб'єктів господарювання.

Вивчивши навчальну дисципліну, студент повинен засвоїти відповідні компетентності (табл. 2).

2. Тематичний план навчальної дисципліни

З самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з її програмою дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом навчального модуля, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання навчальної роботи.

Навчальний процес згідно з робочою програмою навчальної дисципліни здійснюється у таких формах: лекційні та практичні заняття; самостійна робота студентів; контрольні заходи. Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчального модуля.

Опис компетентностей, які набуває та здатен продемонструвати магістр після опанування навчальної дисципліни

Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4
<p>Організація дій щодо забезпечення безпеки діяльності підприємства, установи, організації інформаційно-комунікаційними зв'язками; формування системи забезпечення безпеки кадрової політики підприємства; здійснення загального контролю за діяльністю підприємства, установи, організації та їх структурних підрозділів щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки; управління системою забезпечення фінансово-економічної безпеки</p>	<p>Розробляти системи збору, відновлення та зберігання інформації; надавати пропозиції та рекомендації з організації та проведення на підприємстві, установі, організації заходів щодо підвищення кваліфікації працівників, які безпосередньо забезпечують безпеку підприємства, установи, організації; надавати рекомендації щодо підготовки та проведення заходів із забезпечення лояльності та надійності персоналу підприємств, установ організацій у межах підписаного колективного договору; обирати адекватно до об'єкта і цілей контролю критерії, види і форми контролю стану фінансово-економічної безпеки підприємства, установи, організації; контролювати якість та ефективність роботи персоналу підприємства</p>	<p>Надання всім категоріям працівників підприємства інформації, яка стосується наукових досліджень у галузі економічної безпеки; участь у проведенні експертної оцінки загроз та ризиків фінансово-економічній безпеці; участь у підвищенні кваліфікації працівників підприємства, установи, організації; ознайомлення всіх зацікавлених з прийомами вивчення студентської аудиторії; можливостями ставити мету завдання перед студентами, методами оцінки підготовленості контингенту, методами викладання</p>	<p>Загальний контроль за діяльністю структурних підрозділів підприємства щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки; підготовка пропозицій щодо організації взаємодії керівників підприємства, підрозділу економічної безпеки з органами державної влади, іншими державними органами, підприємствами, установами та організаціями при проведенні заходів щодо забезпечення безпеки діяльності підприємства; розробка пропозицій щодо здійснення заходів безпеки</p>

1	2	3	4
<p>підприємства, установи, організації;</p> <p>знання загальної методики викладання економічних дисциплін у її класичному розумінні, сучасних інновацій, чітко орієнтуватися у специфіці викладання економічних та безпекознавчих дисциплін;</p> <p>знання дидактики як складової частини педагогічної науки, методики як складову частину дидактики;</p> <p>особливості організації аудиторних занять та застосування практичних методів бізнес-освіти</p>	<p>контролювати якість та ефективність організації системи безпеки на підприємстві, установи, організації;</p> <p>контролювати дотримання всіма структурними підрозділами підприємства, установи, організації внутрішнього розпорядку та штатно-фінансової дисципліни;</p> <p>надавати пропозиції щодо створення для вирішення основних питань щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, установи, організації в робочі та дорадчі органи;</p> <p>формулювати мету та завдання вивчення тієї чи іншої економічної чи безпекознавчої дисципліни;</p> <p>чітко визначати ті вміння та навички, які необхідно сформулювати при вивченні певної дисципліни;</p> <p>готувати тематичний план дисципліни, план-конспект лекції, семінарського та практичного заняття; організувати тематичну дискусію, ділову гру, контрольне тестування; рішення проблемних ситуацій</p>		<p>загальний контроль формування навичок педагогічного планування;</p> <p>підготовка пропозицій щодо спілкування викладача та студента на базі педагогічної етики та педагогічного такту</p>

Тематичний план навчальної дисципліни наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Структура тематичного плану навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин, відведених на:		
	лекції	практичні заняття	самостійну роботу
Змістовний модуль 1. Сучасні наукові дослідження в галузі економічної безпеки підприємств, установ, організацій			
1. Теоретико-методологічні основи наукових досліджень у галузі економічної безпеки	4	4	19
2. Сучасні дослідження у галузі інформаційної безпеки суб'єкта господарювання як фактора забезпечення його розвитку	1	1	16
3. Сучасні наукові підходи щодо забезпечення безпеки діяльності персоналу підприємства, установи, організації	1	1	8
4. Сучасні наукові дослідження у галузі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, установи, організації	1	1	8
5. Методика викладання безпекознавчих навчальних дисциплін	1	2	8
Усього	8	10	72

3. Зміст навчальної дисципліни за модулем і темами

Змістовний модуль 1. Сучасні наукові дослідження в галузі економічної безпеки підприємств, установ, організацій

Тема 1. Теоретико-методичні основи наукових досліджень у галузі економічної безпеки

Предмет, об'єкт, завдання навчальної дисципліни. Основні категорії науки. Наука як система знань. Методологія, метод, методика. Поняття наукового дослідження. Етапи наукового дослідження. Результати наукового дослідження: види і вимоги.

Технологія роботи з наукової літературою. Результати наукових досліджень. Системний підхід, системне мислення, системний аналіз. Об'єктивні основи формування системного підходу щодо забезпечення економічної безпеки підприємств, установ, організацій.

Тема 2. Сучасні наукові дослідження у галузі інформаційної безпеки суб'єкта господарювання як фактора забезпечення його розвитку

Сутність і зміст загроз у забезпеченні інформаційної безпеки підприємств, установ, організацій. Методи збирання інформації. Канали витікання інформації. Технічні засоби збирання інформації (аудіо- і радіотехніка, відеотехніка, комп'ютерна техніка). Умови, що сприяють проникненню в комп'ютерні мережі.

Захищеність інформаційної системи як фактор сталого розвитку суб'єкта господарювання. Аналіз методів інформаційного впливу й розробка механізму протидії інформаційній зброї. Формування стратегії розвитку підприємства для протидії засобам інформаційних війн. Огляд сучасних наукових досліджень у галузі інформаційної безпеки.

Тема 3. Сучасні наукові підходи щодо забезпечення безпеки діяльності персоналу підприємства, установи, організації

Сутність і зміст безпеки діяльності персоналу суб'єкта господарювання. Основні види загроз економічній безпеці від власних співробітників і методи мінімізації таких втрат. Основні заходи з відшкодування збитків. Види порушень (розкрадання товарно-матеріальних цінностей, шахрайство, нецільове використання ресурсів підприємства). Послідовна, цілеспрямована кадрова політика як одна з можливостей зниження рівня небезпеки. Елементи кадрової політики.

Сучасні вимоги, які висуваються до співробітників підприємства, установи, організації. Методичний підхід до забезпечення інформаційно-психологічної безпеки персоналу підприємства.

Наукові підходи щодо формування механізму управління мотивацією персоналу. Сучасні технології роботи з персоналом (HR-технології): рекрутинг, тестування, адаптація, ротація, атестація, мотивація, тимбілдинг, протектування, формування оптимальних груп, моніторинг, формування здорового психологічного клімату в колективі, формування корпоративної культури, планування кар'єрного зростання, проведення корпоративних рекреативних заходів, урахування думки колективу, робота з неформальними лідерами, виявлення та нейтралізація виниклих проблем, звільнення. Основні фактори, що визначають мотивацію та впливають на збереження та зміцнення лояльності і відданості підприємству, його іміджу.

Тема 4. Сучасні наукові дослідження у галузі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, установи, організації

Загальна проблема фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання. Фінансово-економічна безпека і сталість роботи підприємства як умова його розвитку та життєдіяльності. Сучасні точки зору стосовно кількісних характеристик фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

Бухгалтерський баланс як джерело інформації для розрахунку показників економічної безпеки. Методика розрахунку основних показників економічної безпеки. Визначення фінансової сталості підприємства. Управління кредиторською заборгованістю. Моніторинг безпеки залучення позичкових коштів, міжнародного капіталу та інвестицій.

Сучасні наукові дослідження у галузі фінансової стратегії. Контролінг, його функції і структурні елементи організації. Принципи побудови системи моніторингу фінансової діяльності підприємства. Взаємодія підприємства та економічних об'єктів, що беруть участь у формуванні фінансової стратегії фінансової безпеки. Сучасні підходи щодо класифікації факторів, їх проявів і індикаторів фінансової безпеки суб'єкта господарювання. Підготовка пропозицій щодо впровадження сучасних технологій забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, установи, організації.

Тема 5. Методика викладання безпекознавчих навчальних дисциплін

Загальні основи методики викладання та її особливості у викладанні економічних та безпекознавчих навчальних дисциплін. Предмет і зміст методики викладання. Методика як галузь педагогіки. Загальні закономірності і принципи педагогічного процесу. Дидактичні принципи навчання. Особливості методики викладання економічних дисциплін. Сучасні методики викладання безпекознавчих навчальних дисциплін.

Нормативно-правова база навчального процесу у ВНЗ. Стандарти освіти та їх складові: державні, галузеві, вищого навчального закладу. Організація навчального процесу та методика розробки навчального плану, його структурно-логічна схема. Поняття про навчальну програму, робочу навчальну програму, тематичний план, план-сценарій занять.

Класифікація методів навчання. Інтернет як джерело інформації. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності. Лекція як основна форма навчання у вищому навчальному закладі. Види лекцій.

Методика підготовки лекцій. Зміст і структура лекцій. Умови досягнення цілей лекційного заняття. Практичні та семінарські заняття як форма аудиторної роботи студента. Їх підготовка та методичне забезпечення. Практичні заняття та особливості їх проведення з використанням індивідуальних та колективних завдань.

Мета і завдання самостійної роботи студентів (СРС). Форми та види СРС. Обсяг та види СРС. Методичні підходи до розробки рекомендацій із СРС. Планування самостійної роботи, календарний план-графік. Контроль самостійної роботи студентів.

Форми та методи поточної та підсумкової оцінки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу. Модульно-рейтингова система оцінки знань студентів. Тест як форма поточної та підсумкової перевірки рівня засвоєння студентами навчального матеріалу. Види тестових завдань. Підходи до розробки методичного забезпечення проведення фахових випробувань. Діагностика якості знань та її критерії.

4. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Сучасні наукові дослідження в галузі економічної безпеки підприємств, установ, організацій

Тема 1. Теоретико-методичні основи наукових досліджень у галузі економічної безпеки

1. Предмет, об'єкт, завдання навчальної дисципліни. Основні категорії науки. Наука як система знань.

2. Методологія, метод, методика. Поняття наукового дослідження.

3. Об'єктивні основи формування системного підходу щодо забезпечення економічної безпеки підприємств, установ, організацій.

Література: [10; 11; 13; 20; 23; 25 – 32].

Тема 2. Сучасні наукові дослідження у галузі інформаційної безпеки суб'єкта господарювання як фактора забезпечення його розвитку

1. Сутність і зміст загроз у забезпеченні інформаційної безпеки підприємств, установ, організацій.

2. Методи збирання і канали витікання інформації.

3. Огляд сучасних досліджень у галузі інформаційної безпеки.

Література: [12; 15; 19; 23 – 32].

Тема 3. Сучасні наукові підходи щодо забезпечення безпеки діяльності персоналу підприємства, установи, організації

1. Сутність і зміст безпеки діяльності персоналу суб'єкта господарювання.
2. Цілеспрямована кадрова політика як одна із можливостей знизити рівень небезпеки.
3. Наукові підходи щодо забезпечення безпеки діяльності персоналу підприємства.

Література: [13; 15; 17; 22; 25 – 32].

Тема 4. Сучасні наукові дослідження у галузі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, установи, організації

1. Загальна проблема фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання.
2. Сучасні точки зору відносно кількісних характеристик фінансової безпеки суб'єктів господарювання.
3. Моніторинг безпеки залучення позичкових коштів, міжнародного капіталу та інвестицій.
4. Сучасні наукові дослідження у галузі фінансової стратегії.

Література: [5; 15; 19; 22; 25 – 32].

Тема 5. Методика викладання безпекознавчих навчальних дисциплін

1. Загальні основи методики викладання та її особливості у викладанні економічних та безпекознавчих навчальних дисциплін.
2. Планування та організація навчального процесу.
3. Система методів навчання у вищій школі та їх використання у викладанні безпекознавчих навчальних дисциплін.
4. Аудиторні форми навчання у вищих навчальних закладах: підготовка та методика проведення.
5. Організація самостійної роботи студентів.
6. Контроль та діагностика знань студентів.

Література: [1 – 4; 6 – 8; 10; 16; 18; 21; 25 – 32].

5. Плани практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного

застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі. Практичне заняття (табл. 4) включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання.

Таблиця 4

Перелік тем практичних занять

Модуль	Тема практичних занять	Література
Змістовний модуль 1	Тема 1. Основні елементи, показники і критерії економічної безпеки суб'єкта господарювання. Тема 2. Основні категорії науки. Наука як система знань. Тема 3. Наукове дослідження, його етапи і результати. Тема 4. Основні методи інформаційного впливу й механізм протидії інформаційної зброї. Оцінка сучасних технологій роботи з персоналом. Підсумкова контрольна робота	[5; 10 – 13; 15; 19; 20; 22; 23; 25 – 30]

6. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальні навчально-дослідні завдання – це різновид самостійної роботи, яка визначається як навчальна діяльність студента, спрямована на вивчення і оволодіння матеріалом навчальної дисципліни без посередницької участі викладача. Характерними ознаками індивідуальної роботи є наявність завдання і цільової установки на його виконання.

Підготовка індивідуального навчально-дослідного завдання (далі – ІНДЗ) передбачає: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із навчальної дисципліни та застосування їх при вирішенні конкретних виробничих ситуацій; розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту.

Виконання студентом ІНДЗ має бути підпорядковане певним вимогам, а саме таким, як:

1) *розвиток мотиваційної установки*. Мотиваційна установка – вироблення в особі внутрішньої потреби в постійній самостійній роботі і, головне, досягнення певних результатів задоволення цієї потреби;

2) *систематичність і безперервність*. Тривала перерва в роботі з навчальним матеріалом негативно впливає на засвоєння знань, спричиняє втрату логічного зв'язку з раніше вивченим. Не систематичність самостійної роботи унеможлиблює досягнення високих результатів у навчанні. Тому студент повинен звикнути працювати над навчальним матеріалом постійно, не випускати з поля зору жодної з навчальних дисциплін, вміло поєднувати їх вивчення;

3) *послідовність у роботі*. Послідовність означає чітку упорядкованість, черговість етапів роботи. Не закінчивши вивчення однієї книги, не можна братися за іншу, далі за третю. Розкиданість і безсистемність читання породжують поверховість знань, унеможлиблюють тривале запам'ятовування прочитаного.

При читанні конспекту лекцій, монографії, підручника, статті, навчального посібника не повинно залишатися нічого нез'ясованого. Не розібравшись хоча б в одному елементі системи міркувань автора книги, студент не зможе надалі повноцінно засвоювати навчальний матеріал;

4) *правильне планування самостійної роботи, раціональне використання часу*. Чіткий план допоможе раціонально структурувати виконання індивідуального завдання, зосередитися на найсуттєвіших питаннях.

ІНДЗ припускає наявність таких елементів наукового дослідження: практичної значущості; комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження; теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок; наявності елементів творчості.

Студент у процесі роботи виробляє власний стиль, взявши до його основи наукову організацію праці. Економії часу сприяють знання основ комп'ютерної грамотності, бібліографії, система забезпечення обов'язковою літературою, вміння використовувати відповідні методи, способи і прийоми роботи.

Індивідуальна робота сприяє формуванню у студентів інтелектуальних якостей, необхідних майбутньому фахівцю. Вона виховує у студентів стійкі навички постійного поповнення своїх знань, самоосвіти, сприяє розвитку працелюбності, організованості й ініціативи, випробовує його сили, перевіряє волю, дисциплінованість тощо.

Студент виконує ІНДЗ у формі есе. Есе студента – це самостійна письмова робота на тему, запропоновану викладачем (тема може бути запропонована й студентом, але обов'язково повинна бути погоджена з викладачем). Мета есе полягає у розвитку навичок самостійного творчого мислення й письмового викладу власних думок. Це дозволяє авторові навчитися чітко й грамотно формулювати думки, структурувати інформацію, використовувати основні категорії аналізу та економічних наук, виділяти причинно-наслідкові зв'язки, ілюструвати поняття відповідними прикладами, аргументувати свої висновки; опанувати науковий стиль мови.

Критерії оцінювання ІНДЗ. Критерії оцінки есе можуть трансформуватися залежно від їхньої конкретної форми, при цьому загальні вимоги до якості есе оцінюються за такими критеріями (табл. 5).

Таблиця 5

Критерії оцінювання ІНДЗ

Критерії	Вимоги до студента	Максимальна кількість балів
1	2	3
Знання й розуміння теоретичного матеріалу	<ul style="list-style-type: none"> • Визначає розглянуті поняття чітко й повно, приводячи відповідні приклади; • поняття, які використовуються, строго відповідають темі; • самостійність виконання роботи 	10 балів
Аналіз і оцінка інформації	<ul style="list-style-type: none"> • Грамотно застосовує категорії аналізу; • уміло використовує прийоми порівняння й узагальнення для аналізу взаємозв'язку понять і явищ; • здатний пояснити альтернативні погляди на проблему, що розглядається, й прийти до збалансованого висновку; • діапазон використовуваного інформаційного простору (студент використовує велику кількість різних джерел інформації); • обґрунтовано інтерпретує текстову інформацію за допомогою графіків і діаграм; • дає особисту оцінку проблемі 	10 балів
Побудова суджень	<ul style="list-style-type: none"> • Ясність і чіткість викладу; • логіка структурування доказів; • висунуті тези супроводжуються грамотною аргументацією; • наводяться різні точки зору та їх власна оцінка; • загальна форма викладу отриманих результатів і їх інтерпретації відповідає жанру проблемної наукової статті 	10 балів

1	2	3
Оформлення роботи	<ul style="list-style-type: none"> • Робота відповідає основним вимогам до оформлення й використання цитат; • дотримання лексичних, фразеологічних, граматичних і стилістичних норм української літературної мови; • оформлення тексту з повним дотриманням правил орфографії й пунктуації; • відповідність формальним вимогам 	10 балів

Максимальна кількість балів, яку може одержати студент, – 40.

При недотриманні вимоги за яким-небудь критерієм, кількість нарахованих балів за критерієм зменшується пропорційно до частки, що оцінюється як відношення кількості нарахованих балів за критерієм до кількості вимог за критерієм.

7. Самостійна робота студентів

В освоєнні навчально-програмних матеріалів надзвичайно важливу роль відіграє не тільки активна участь студентів на лекційних, семінарських і практичних заняттях, а й їх самостійна робота.

Ерудиція будь-якого спеціаліста високого класу вимірюється не тільки тим, якою сумою конкретних знань вузівського рівня він володіє зі своєї спеціальності. Найважливішим, особливо для економічних спеціальностей, є те, чи володіє економіст самостійним економічним мисленням, чи здатний він із дотриманням вимог науково-теоретичних засад використовувати цю конкретну суму знань в умовах мінливих соціально-економічних відносин.

Тільки реальне поєднання всіх форм вузівського навчального процесу дасть змогу забезпечити підготовку висококваліфікованих спеціалістів у галузі управління фінансово-економічної безпеки, здатних ефективно працювати в умовах ринкової економіки.

Самостійна робота студента має своєю метою забезпечити розширення й поглиблення теоретичних і практичних знань у сфері фінансово-економічної безпеки; набути вміння застосувати теоретичні знання при вирішенні конкретних завдань із фінансово-економічної практики; шукати сучасні наукові досягнення і застосовувати їх при організації системи фінансово-економічної безпеки.

У процесі самостійної роботи з навчальної дисципліни студент повинен оволодіти як загальнонауковими, так і специфічними методами, які можуть бути використані при проведенні наукових досліджень у галузі економічної безпеки.

Наполеглива самостійна робота студента з літературою виробить у нього аналітичне мислення, сформує власний погляд щодо теоретичних і практичних проблем, навчить його робити обґрунтовані висновки й пропозиції під час вирішення актуальних питань фінансово-економічної безпеки. У формуванні власної думки студента, вироблення у нього критичного підходу у процесі аналізу теоретичних і практичних проблем фінансово-економічної безпеки може слугувати вивчення питань, які мають дискусійний характер.

У роботі з навчально-програмним матеріалом дуже важливим є вміння студента самостійно підбирати літературні джерела з будь-якого проблемного питання фінансово-економічної безпеки як у теоретичному, так і в практичному їх аспекті. Студент повинен знати, в яких виданнях публікуються законодавчі документи: "Відомостях Верховної Ради України" та в інших періодичних виданнях (у тому числі в газетах "Урядовий кур'єр" та "Голос України"). Статистична інформація міститься в спеціальних виданнях Держкомстату України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства фінансів України, Головної державної податкової адміністрації. Перелік питань для самостійного опрацювання наведено в табл. 6.

Таблиця 6

Перелік питань для самостійного опрацювання

Назва теми	Завдання для самостійного опрацювання (за темами)	Рекомендована література
1	2	3
Змістовний модуль 1. Сучасні наукові дослідження в галузі економічної безпеки підприємств, установ, організацій		
1. Теоретико-методичні основи наукових досліджень у галузі економічної безпеки	1. Наукова творчість та евристика. 2. Загальнологічні методи дослідження	[10; 11; 13; 20; 23; 25 – 32]

1	2	3
2. Сучасні наукові дослідження у галузі інформаційної безпеки суб'єкта господарювання як фактор забезпечення його розвитку	1. Методи та засоби інформаційного моделювання управлінських процесів та систем. 2. Умови, що сприяють проникненню в комп'ютерні мережі. 3. Аналіз методів оцінки інформаційного впливу на економічну безпеку	[12; 15; 19; 23 – 32]
3. Сучасні наукові підходи щодо забезпечення безпеки діяльності персоналу підприємства, установи, організації	1. Основні види загроз економічній безпеці від власних співробітників і методи мінімізації таких втрат. 2 Система оцінювання трудової і виконавської дисциплін на підприємстві	[13; 15; 17; 22; 25 – 32]
4. Сучасні наукові дослідження у галузі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, установи, організації	1. Взаємодія підприємства та економічних об'єктів, що беруть участь у формуванні фінансової стратегії фінансової безпеки. 2. Сучасні підходи щодо класифікації факторів, їх проявів і індикаторів фінансової безпеки суб'єкта господарювання	[5; 15; 19; 22; 25 – 32]
5. Методика викладання безпекознавчих навчальних дисциплін	1. Методи організації і здійснення навчально-познавальної діяльності. 2. Нова парадігма освіти та інноваційні технології навчання	[1 – 4; 6 – 8; 10; 16; 18; 21; 25 – 32]

8. Контрольні запитання для самодіагностики

1. Предмет, об'єкт і завдання навчальної дисципліни.
2. Основні категорії науки.
3. Методологія, метод, методика. Поняття наукового дослідження.
4. Етапи наукового дослідження. Результати наукового дослідження: види і вимоги.
5. Технологія роботи з науковою літературою.
6. Особливості становлення і розвитку сучасної теорії безпеки.
7. У чому полягає сутність нормативно-правового підходу до економічної безпеки?
8. Об'єктивні основи формування системного підходу щодо забезпечення економічної безпеки підприємств, установ, організацій.

9. Функціональні складові безпеки.

10. Назвіть основні загрози економічної безпеки суб'єкта господарювання.

11. У чому сутність і зміст загроз у забезпеченні інформаційної безпеки підприємств, установ, організацій?

12. Методи збирання інформації (легальні, напівлегальні, нелегальні методи).

13. Канали витікання інформації.

14. Технічні засоби збирання інформації.

15. Захищеність інформаційної системи як фактор сталого розвитку суб'єкта господарювання.

16. Аналіз методів інформаційного впливу й розробка механізму протидії інформаційній зброї.

17. Формування стратегії розвитку підприємства для протидії засобам інформаційних війн.

18. Огляд сучасних досліджень у галузі інформаційної безпеки.

19. Сутність і зміст безпеки діяльності персоналу суб'єкта господарювання.

20. Основні види загроз економічній безпеці від власних співробітників і методи мінімізації таких втрат.

21. Основні заходи з відшкодування збитків.

22. Види порушень (розкрадання товарно-матеріальних цінностей, шахрайство, нецільове використання ресурсів підприємства).

23. Цілеспрямована кадрова політика як одна з можливостей зниження рівня небезпеки.

24. Елементи кадрової політики.

25. Сучасні вимоги, які висуваються до співробітників підприємства, установи, організації.

26. Методичний підхід до забезпечення інформаційно-психологічної безпеки персоналу підприємства.

27. Наукові підходи щодо формування механізму управління мотивацією персоналу.

28. Сучасні технології роботи з персоналом (HR-технології) у галузі економічної безпеки.

29. Цілі і завдання атестації, мотивації, тимбілдингу, протектування.

30. У чому сутність і цілі формування оптимальних груп, моніторингу, формування здорового психологічного клімату в колективі?

31. Як формування корпоративної культури, планування кар'єрного зростання впливає на економічну безпеку суб'єкта господарювання?

32. Назвіть основні фактори, що визначають мотивацію та впливають на збереження та зміцнення лояльності і відданості підприємству, його іміджу.

33. Загальна проблема фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання.

34. Фінансово-економічна безпека і сталість роботі підприємства як умова його розвитку та життєдіяльності.

35. Сучасні точки зору відносно кількісних характеристик фінансової безпеки суб'єктів господарювання.

36. Бухгалтерський баланс як джерело інформації для розрахунку показників економічної безпеки.

37. Методика розрахунку основних показників економічної безпеки.

38. Визначення фінансової стійкості підприємства.

39. Управління кредиторською заборгованістю.

40. Моніторинг безпеки залучення позичкових коштів, міжнародного капіталу та інвестицій.

41. Сучасні наукові дослідження у галузі фінансової стратегії.

42. Контролінг, його функції і структурні елементи організації.

43. Принципи побудови системи моніторингу фінансової діяльності підприємства.

44. Сучасні підходи щодо класифікації факторів, їх проявів та індикаторів фінансової безпеки суб'єкта господарювання.

45. Пріоритетні напрями державної політики щодо розвитку вищої освіти в Україні.

46. Заходи з реформування системи освіти в Україні.

47. Комплекс нормативних документів щодо розроблення складових системи стандартів вищої освіти в Україні.

48. Європейський простір вищої освіти.

49. Особливості систем вищої освіти у країнах Європи, у США та Японії.

50. Сутність, мета і принципи Болонського процесу.

51. Основні положення кредитно-модульної системи та наслідки її упровадження.

52. Концепція підготовки управлінських кадрів у системі економічної освіти. Зміст економічної освіти.

53. Проблема формування економіко-управлінського мислення фахівця.
54. Педагогіка, предмет та розвиток науки. Педагогічна система.
55. Структура вищої освіти. Освітні й освітньо-кваліфікаційні рівні.
56. Система вищих навчальних закладів України.
57. Лекція, її функція і класифікація. Етапи підготовки лекції та композиційна структура доповіді. Критерії оцінювання лекції і лекційної майстерності.
58. Практичне заняття, його мета, функції і структура.
59. Критерії оцінювання якості проведення практичних занять.
60. Контроль, його мета і функції. Види контролю (поточний, проміжний, підсумковий). Критерії оцінювання знань студентів.
61. Організація роботи студента над курсовим і дипломним проектом. Організація захисту курсових і дипломних проектів.
62. Організація проведення стажування магістрів.
63. Мета і завдання самостійної роботи студентів. Форми самостійної роботи студентів. Управління самостійною роботою студентів.
64. Індивідуалізація самостійної роботи студентів. Форми індивідуальної роботи студентів. Форми залучення студентів до індивідуальної роботи.
65. Форми активізації навчального процесу.
66. Дистанційне навчання. Характерні риси дистанційної освіти. Технології дистанційного навчання.
67. Навчально-дослідна робота студентів (НДРС) та її завдання.
68. Форми навчально-дослідної роботи студентів.
69. Організація роботи студентських наукових гуртків.

9. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних запитань, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Форми організації індивідуально-консультативної роботи:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

- консультації: індивідуальні (запитання – відповідь);
- групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

- консультації індивідуальні та групові;

в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:

- індивідуальний захист виконаних робіт.

10. Методика активізації процесу навчання

Під час викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування таких навчальних технологій, як: проблемні лекції; презентації, турнір ерудитів (табл. 7).

Таблиця 7

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання

Методики активізації процесу навчання	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
<i>Проблемні лекції</i> – спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування	Проблемна лекція за темою 1. Механізм підтримки економічної безпеки підприємства
	Проблемна лекція за темою 2. Технології забезпечення безпеки передачі інформації
	Проблемна лекція за темою 3. Вплив системи професійного та кар'єрного розвитку персоналу підприємства на його економічну безпеку
	Проблемна лекція за темою 4. Техніка моніторингу і критерії оцінювання методів та результатів управлінської діяльності щодо забезпечення фінансово-економічної діяльності установи, організації, підприємства
<i>Презентації</i> – це виступи перед аудиторією, які використовуються для подання результатів наукової роботи, звіту про виконання індивідуальних завдань характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, доказів та узагальнень	Доповідь про виконання індивідуального завдання

1	2
<i>Турнір ерудитів</i> – дає змогу визначити, яким обсягом конкретних знань вузівського рівня з даної дисципліни студент володіє	Студенту необхідно підібрати до кожного з наведених термінів відповідне визначення
<i>Банки візуального супроводження</i> – сприяють активізації творчого сприйняття змісту навчальної дисципліни за допомогою наочності	Комплект схем, таблиць, рисунків за темами 1 – 5 (демонстраційний матеріал)

Підготовка міні-лекцій з проблемних питань. Міні-лекція – це доповідь студента протягом 8 – 10 хвилин. Доповідь складається з: аналізу економічної проблеми, явища чи суперечності, які безпосередньо стосуються навчальної дисципліни; висновку.

Аналіз проблеми містить виклад суті явища, поточного стану справ та його оцінку. Аналіз проблеми займає до 6-ти хвилин міні-лекції.

Висновок містить (якщо можливо) пропозиції щодо вирішення проблеми. У ньому доповідач використовує як власне обґрунтування проблеми, так і думку фахівців. Критеріями оцінки міні-лекції є її змістовність, структурованість, зрозумілість і лаконічність. Питання для міні-лекції студент може вибрати із зазначеного переліку (узгодивши з викладачем) або запропонувати власну тему, також узгодивши її з викладачем. Письмове оформлення міні-лекції не обов'язкове. Під час доповіді можна користуватися зібраними матеріалами.

Питання для дискусій

1. Визначення сутності безпеки авторами різних навчальних посібників і монографій.

2. Механізм управління персоналом, що забезпечує економічну безпеку установ, організацій, підприємств. Визначення його сутності авторами різних навчальних посібників і монографій.

3. Складові стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання. Огляд сучасних наукових досліджень у цій галузі.

4. Порівняльний аналіз різних форм контролю знань студентів: позитивні і негативні наслідки та можливі шляхи їх подолання.

11. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекції та практичні заняття, а також самостійну роботу і виконання індивідуальних та індивідуальних навчально-дослідних завдань. Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль.

При оцінюванні практичних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу).

Індивідуальне навчально-дослідне завдання оцінюється за такими критеріями: самостійності виконання; логічності та деталізації плану; повноти й глибини розкриття теми; наявності ілюстрацій; кількості використаних джерел (не менше десяти); використання цифрової інформації та відображення практичного досвіду; наявності конкретних пропозицій; якості оформлення (див. табл. 5).

Проміжний контроль. При проведенні контрольних робіт та поточного тестування визначається рівень знань студентів із теоретичних питань навчальної дисципліни.

Поточний модульний контроль здійснюється та оцінюється за такими складовими: тести, лекційний контроль і практичний контроль.

Структура підсумкової контрольної роботи

А. Тести (5 балів)

1. Що таке економічна безпека підприємства:
  - а) здатність і умови, коли підприємство може протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам у досягненні цілей економічного розвитку;
  - б) стан, коли підприємство може тривалий період часу автономно працювати, незважаючи на зриви поставок ресурсів;
  - в) незалежність підприємства щодо питань використання свого прибутку.

2. Стійкість підприємства – це:
  - а) забезпечення безперервного постачання матеріальних ресурсів;
  - б) стабільність і безперебійність процесів, які протікають на підприємстві, його здатність витримувати негативну дію чинників зовнішнього і внутрішнього середовища;
  - в) можливість роботи підприємства в складних екологічних умовах.

3. Визначити, що не є безпосереднім джерелом економічної безпеки:

- а) техногенні катастрофи;
- б) природні стихійні лиха;
- в) національний менталітет окремих громадян.

4. Процес моніторингу економічної безпеки підприємства:

- а) система управління фінансово-економічною діяльністю підприємства;
- б) система організаційних та аналітичних заходів, пов'язаних зі здійсненням постійного спостереження і контролю над станом об'єкта;
- в) система постійної перевірки якості продукції.

5. У якому випадку доцільним є створення системи захисту підприємства:

- а) коли економічний стан підприємства незадовільний;
- б) коли підприємство має проблеми зі збутом продукції;
- в) коли підприємство має високі економічні показники?

Б. Теоретична частина

1. Захищеність інформаційної системи як фактор сталого розвитку суб'єкта господарювання (2 бали).

2. Лекція, її функція і класифікація. Етапи підготовки лекції та композиційна структура доповіді. Критерії оцінювання лекції і лекційної майстерності (4 бали).

В. Практична частина

1. Форми активізації навчального процесу (5 балів).

2. Скласти схему послідовності забезпечення управління і контролю кредиторської заборгованості (6 балів).

Технологічна карта накопичувальних рейтингових балів, рейтинг-план із навчальної дисципліни, максимальний бал за тиждень і розподіл балів за формами та методами навчання наведені в табл. 8 – 11.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економічного аналізу

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА
накопичувальних рейтингових балів
з навчальної дисципліни "Сучасні наукові дослідження в галузі економічної безпеки та методика викладання безпекознавчих дисциплін"

Для студентів факультету: Облік і аудит
напряму підготовки 8.18010014 "Управління фінансово-економічною безпекою"

1 курсу М групи

Лектор: канд. екон. наук, доц. Петряєва З. Ф.

Викладач: канд. екон. наук, доц. Петряєва З. Ф.

2013/2014 навчальний рік. 2 семестр
Загальний обсяг годин
за робочим навчальним планом – 90.
Форма підсумкового контролю – ПМК.

Форми навчання	Навчальні тижні																	Σ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	

Загальне навчальне навантаження студента, години на тиждень

Аудиторні години	Лекції		2		2		2		2										8
	Практичні заняття	2		2		2		2		2									10
	Лабораторні заняття																		
	Поточні консультації *			1		2		2											
	Екзамен																		
Аудиторні години		2	2	2	2	2	2	2	2	2									18
СРС	Вивчення теоретичного матеріалу	3	3	3	3	3	3	3	3	3									27
	Виконання практичних завдань	5	5	4	5	3	5	3	5	5									40+5
	Підготовка до екзамену																		
Самостійна робота		8	8	8	8	8	8	8	8	8									72
Загальний обсяг годин		10	10	10	10	10	10	10	10	10									90

Графік оцінювання, балів на тиждень

Методи контролю	Лекції		0,5		0,5		0,5		0,5										2
	Практичні заняття			0,5		0,5		0,5		0,5									2
	Лабораторні заняття																		
	Завдання за темами			2		2		2											6
	Есе або стаття (ІНДЗ)		10		10		10		10										40
	Презентація			5		5		5		5									20
	Поточні КР			4		4													8
	Підсумкова контрольна робота									22									22
Всього балів на тиждень			0,5	2,5	0,5	2,5	0,5	2,5	0,5	0,5								10	100
Накопичення балів			10	9	10	9	10	5	10	27								90	

Затверджено на засіданні кафедри " 30 " _____ серпня _____ 2013 р.

Протокол № _1_

Завідувач кафедри _____ І. П. Отенко

* поточні консультації проводяться викладачем за графіком, для студента години на консультації відводяться за рахунок самостійної роботи.

Рейтинг-план навчальної дисципліни
(Система оцінювання рівня сформованості компетентностей)

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання	Рівень сформованості компетентностей				
				Форми контролю	Макс. бал			
1	2	3	4	5	6			
Змістовний модуль 1. Сучасні наукові дослідження в галузі економічної безпеки підприємств, установ, організацій					100			
Знання, вміння та навички щодо проведення наукових досліджень у галузі Економічної безпеки підприємств, організацій, установ	Здатність організації дій щодо забезпечення безпеки діяльності підприємств, установ, організацій	1	Ауд.	–	Лекція	–	–	
			2	Практичне заняття	Основні елементи, показники і критерії економічної безпеки суб'єктів господарювання. Визначення теми есе або статті	Активна участь у процесі визначення теми есе або статті	–	
		2	СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за обраною темою. Узагальнення точок зору вчених-економістів стосовно показників і критеріїв економічної безпеки суб'єктів господарювання	Перевірка домашніх завдань	
			Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Теоретико-методичні основи наукових досліджень в галузі економічної безпеки	Робота на лекції	0,5
		–	Практичне заняття	–	–	–	–	
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за обраною темою. Виконання завдань щодо підготовки есе або статті	Перевірка домашніх завдань	10	
	Здатність ідентифікувати узагальнюючі показники і критерії економічної безпеки суб'єктів господарювання	3	Ауд.	–	Лекція	–	–	
			2	Практичне заняття	Основні категорії науки. Наука як система знань. Підготовка презентації. Експрес-опитання за темою лекційного матеріалу	Активна участь у виконанні практичних завдань	6,5	
		4	СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за обраною тематикою. Виконання завдань щодо підготовки есе або статті	Перевірка домашніх завдань	5
			Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Теоретико-методичні основи наукових досліджень у галузі економічної безпеки	Робота на лекції	0,5
		–	Практичне заняття	–	–	–	–	
		СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою. Виконання завдань щодо підготовки есе або статті	Перевірка домашніх завдань	10	
5	Ауд.	2	Практичне заняття	Наукове дослідження, його етапи і результати. Підготовка презентації. Експрес-опитання за темою лекції	Активна участь у виконанні практичних завдань	6,5		
	СРС	8	Підготовка до занять	Обробка літературних джерел за обраною темою есе або статті	Перевірка домашніх завдань	5		

1	2	3	4	5	6		
Здатність організації інформаційно-комунікаційних зв'язків. Здатність розробляти систему збору, відновлення та збереження інформації	6	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Сучасні наукові дослідження в галузі інформаційної безпеки суб'єкта господарювання як фактор забезпечення його розвитку. Тема 3. Сучасні наукові підходи щодо забезпечення безпеки діяльності персоналу підприємства, установи, організації	Робота на лекції	0,5
			-	Практичне заняття	-	-	-
		СРС	8	Підготовка до занять	Обробка літературних джерел за обраною темою есе або статті	Перевірка домашніх завдань	10
			-	Лекція	-	-	-
Здатність формувати систему забезпечення безпеки діяльності персоналу підприємства	7	Ауд.	2	Практичне заняття	Оцінка методів інформаційного впливу й розробки механізму протидії інформаційної зброї. Оцінка сучасних технологій роботи з персоналом. Підготовка презентації	Активна участь у виконанні практичних завдань	2,5
			СРС	8	Підготовка до занять	Обробка літературних джерел за обраною темою есе або статті. Підготовка до підсумкової контрольної роботи	Перевірка домашніх завдань
		Ауд.		2	Лекція	Тема 4. Сучасні наукові дослідження в галузі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, установ Тема 5. Методика викладання безпекознавчих дисциплін	Робота на лекції
			СРС	8	Підготовка до занять	Оформлення есе або статті і надання їх викладачеві. Підготовка до колоквіуму	Перевірка есе або статті
Здатність обирати адекватно об'єкту критерії, види і форми контролю стану фінансово-економічної безпеки. Здатність контролювати якість та ефективність організації системи безпеки на підприємстві	8	Ауд.		2	Лекція	Тема 4. Сучасні наукові дослідження в галузі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, установ Тема 5. Методика викладання безпекознавчих дисциплін	Робота на лекції
			-	Практичне заняття	-	-	-
		СРС	8	Підготовка до занять	Оформлення есе або статті і надання їх викладачеві. Підготовка до колоквіуму	Перевірка есе або статті	10
			Ауд.	-	Лекція	-	-
Здатність формулювати мету та завдання вивчення тієї чи іншої економічної чи безпекознавчої дисципліни; чітко визначати ті вміння та навички, які необхідно сформувати при вивченні певної дисципліни	9	Ауд.	2	Практичне заняття	Підготовка презентації. Підсумкова контрольна робота за змістовим модулем	Презентація. Підсумкова контрольна робота	27,5
			СРС	8	Підготовка до занять	Підготовка до підсумкової контрольної роботи	Перевірка есе або статті
		СРС		8	Підготовка до занять	Підготовка до підсумкової контрольної роботи	Перевірка есе або статті
			Ауд.	2	Практичне заняття	Підготовка презентації. Підсумкова контрольна робота за змістовим модулем	Презентація. Підсумкова контрольна робота
Всього годин		90	Загальна максимальна кількість балів за навчальною дисципліною			100	

Максимальний бал на тиждень

Теми змістовного модуля			Лекції	Практичні	Самостійна робота	Есе	Презентація	Поточні контрольні роботи	Підсумкова контрольна робота	Разом
ЗМ 1	Тема 1	1 тиждень	-	-	-	-	-	-	-	-
		2 тиждень	0,5	-	-	10	-	-	-	10,5
		3 тиждень	-	0,5	5	-	5	4	-	11,5
		4 тиждень	0,5	-	-	10	-	-	-	10,5
		5 тиждень	-	0,5	5	-	5	4	-	11,5
	Тема 2	6 тиждень	0,5	-	-	10	-	-	-	10,5
	Тема 3	7 тиждень	-	0,5	5	-	5	-	-	7,5
	Тема 4	8 тиждень	0,5	-	-	10	-	-	-	10,5
	Тема 5	9 тиждень	-	0,5	5	-	5	-	22	27,5
	Разом			2	2	6	40	20	8	22

Таблиця 11

Розподіл балів за формами та методами навчання

Теми змістовного модуля		Лекції	Практичні	Самостійна робота	Есе	Презентація	Поточні контрольні роботи	Підсумкова контрольна робота	Разом
ЗМ 1	Тема 1. Теоретико-методичні основи наукових досліджень у галузі економічної безпеки	1	1	4	20	10	8	-	-
	Тема 2. Сучасні наукові дослідження у галузі інформаційної безпеки суб'єкта господарювання як фактор забезпечення його розвитку. Тема 3. Сучасні наукові підходи щодо забезпечення безпеки діяльності персоналу підприємства, установи, організації	0,5	0,5	2	10	5	-	-	-
	Тема 4. Сучасні наукові дослідження у галузі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, установи. Тема 5. Методика викладання безпекознавчих навчальних дисциплін	0,5	0,5	-	10	5	-	22	-
	Разом	2	2	6	40	20	8	22	100

Максимальна сума рейтингових балів з навчальної дисципліни за підсумками всіх видів контролю за семестр складає 100. Відповідність національної шкали і шкали ХНЕУ шкалі ECTS для оцінки поточних знань студентів наведено в табл. 12.

Таблиця 12

**Відповідність національної шкали шкалі ХНЕУ та шкалі ECTS
для оцінки поточних знань студентів**

Національна шкала	Шкала університету	Шкала ECTS
Відмінно	90 – 100	A
Добре	82 – 89	B
	74 – 81	C
Задовільно	64 – 73	D
	60 – 63	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	1 – 34	F

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Аксьонова О. В. Методика викладання економіки : навч. посібн. / О. В. Аксьонова ; за ред. І. О. Соломарського. – К. : КНЕУ, 1998. – 280 с.
2. Балягіна І. А. Методика викладання економіки : навч.-метод. посібн. для самостійного вивчення дисципліни / І. А. Балягіна, М. А. Богоряд, Г. О. Ковальчук. – К. : КНЕУ, 2005. – 341 с.
3. Болонський процес у фактах і документах (Сорбона-Болонья-Саламанка-Прага-Берлін) / М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д Шинкарук та ін. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – 60 с.
4. Мистецтво бути викладачем : практич. посібн. / А. Брінклі, Б. Десанте, М. Флемм. – К. : Навчально-методичний центр "Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні", 2003. – 144 с.
5. Гипоненко В. Ф. Экономическая безопасность предприятий. Подходы и принципы / В. Ф. Гипоненко, А. Л. Беспалько, А. С. Власков. – М. : Изд. "Ось-89", 2007. – 208 с.
6. Государственные образовательные стандарты в системе общего образования (теория и практика) / под ред. В. С. Леднева, Н. Д. Никанд-

рова, М. В. Рыжакова. – М. : Изд. Московского психолого-социального института ; Воронеж : НПО "МОДЭК", 2002. – 384 с.

7. Дидактика высшей школы : учебн. пособ. / В. А. Попков, А. В. Коржув. – М. : Изд. центр "Академия", 2001. – 136 с.

8. Журавський В. С. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти / В. С. Журавський, М. З. Згуровський. – К. : ІВЦ "Видавництво "Політехніка", 2003. – 200 с.

9. Іванюта Т. М. Економічна безпека підприємства : навч. посібн. / Т. М. Іванюта, Л.О. Заїчковський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.

10. Інноваційні пошуки в сучасній освіті / за ред. Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук. – К. : Логос, 2004. – 220 с.

11. Конституція України. – К. : Вища школа, 1996. – 35 с.

12. Куркін М. В. Контроль та захист економічної безпеки діяльності підприємства : навч. посібн. / М. В. Куркін, В. Д. Понікаров, Д. В. Назаренко. – Х. : ФОП О. Г. Павленко, ВД "ІНЖЕК", 2010. – 300 с.

13. Куркин М. В. Управление экономической безопасностью предприятия : монография / М. В. Куркин. – Днепропетровск : АРТ-ПРЕСС, 2004. – 452 с.

14. Ліпкан В. А. Безпекознавство : навч. посібн. / В. А. Ліпкан. – К. : КНТ, 2007. – 235 с.

15. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємства : монографія / В. М. Геєць, М. О. Кизим, Т. С. Клебанова та ін. ; за ред. В. М. Гейця. – Х. : ВД "ІНЖЕК". – 2006. – 240 с.

16. Моніторинг якості освіти: становлення та розвиток в Україні (Рекомендації з освітньої політики) / за ред. О. І. Локшиної. – К. : К.І.С., 2004. – 160 с.

17. Мунтіян В. І. Економічна безпека України / В. І. Мунтіян. – К. : ВЦІК, 1999. – 462 с.

18. Основи організації та методики викладання у вищій школі : навч.-метод. посібн. / В. Т. Білоус, Л. І. Горюнова, А. В. Цимбалюк та ін. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2001. – 146 с.

19. Пономаренко В. С. Экономическая безопасность региона: анализ, оценка, прогнозирование : монография / В. С. Пономаренко, Т. С. Клебанова, Н. Л. Чернова. – Х. : ИД "ИНЖЕК", 2004. – 144 с.

20. Пушкарь А. И. Основы научных исследований и организация научно-исследовательской деятельности : учебн. пособ. / А. И. Пушкарь, А. В. Потрашкова. – Х. : ИД "ИНЖЕК", 2008. – 280 с.

12.2. Додаткова

21. Гончаров С. М. Кредитно-модульна система організації навчального процесу у світлі Болонської декларації: документи, матеріали, факти / С. М. Гончаров. – Рівне : УДУВГП, 2004. – 34 с.

22. Козаченко Г. Б. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : монографія / Г. Б. Козаченко, В. П. Дономарьов, О. М. Ляшенко. – К. : Либра, 2003. – 280 с.

23. Про державну таємницю : Закон України // Відомості Верховної Ради. – 1994. – № 16. – С. 93.

24. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України // Відомості Верховної Ради. – 1994. – № 31. – С. 286.

12.3. Ресурси мережі Інтернет

25. ЛигаБизнесИнформ. – Режим доступа : www.liga.net/.

26. Нормативные акты Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.nau.kiev.ua.

27. Про вищу освіту : Закон України від 17 січня 2002 року № 2984-III (зі змінами та доповненнями станом на 2006 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>.

28. Про затвердження складових галузевих стандартів вищої освіти України : Наказ Міністерства освіти і науки України напряму підготовки 0502 "Менеджмент" та внесення змін до чинних стандартів: від 08.11.2002 р. № 642 / 2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-07>.

29. Про Національну доктрину розвитку освіти : Указ Президента України від 17 квітня 2002 року № 347/2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>.

30. Про основи національної безпеки України : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступа : www.rada.gov.ua/.

31. Сервер Верховной Рады Украины. – Режим доступа : www.rada.gov.ua/.

32. Трудности ECTS [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [www.aha.ru/~moscow64/educational book/](http://www.aha.ru/~moscow64/educational_book/).

Зміст

Вступ.....	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	4
2. Тематичний план навчальної дисципліни.....	5
3. Зміст навчальної дисципліни за модулем і темами	8
4. Плани лекцій	11
5. Плани практичних занять	12
6. Індивідуальне навчально-дослідне завдання.....	13
7. Самостійна робота студентів	16
8. Контрольні запитання для самодіагностики	18
9. Індивідуально-консультативна робота	21
10. Методика активізації процесу навчання	22
11. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	24
12. Рекомендована література.....	30
12.1. Основна	30
12.2. Додаткова	32
12.3. Ресурси мережі Інтернет	32

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"СУЧАСНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА МЕТОДИКА
ВИКЛАДАННЯ БЕЗПЕКОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН"
для студентів спеціальності 8.18010014 "Управління
фінансово-економічною безпекою" всіх форм навчання**

Укладачі: **Петряєва Зоя Федорівна**
Савенко Ксенія Сергіївна

Відповідальний за випуск **Отенко І. П.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Маркова Т. А.**

План 2014 р. Поз. № 5 ЕВ. Обсяг 34 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

---

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*